

Lettojärvi
10.11.2020

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Viite: Asiantuntijapyyntö 28.10.2020 HE 187/2020 vp

Hallituksen esitys laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta osallistua kuulemiseen sekä antaa lausuntonsa asiassa.

Lakiluonnoksen tavoite ja keskeinen sisältö hakijan näkökulmasta

Lakiluonnoksen tavoitteena oleva uusiutuvan energian hankkeiden luvituksen sujuvoittaminen on ET:n näkökulmasta erittäin tarpeellinen tavoite. Sujuva, tehokas ja ennakoitava luvitus edesauttaa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja luo kannustavan investointiympäristön hankekehittäjille.

Lakiluonnoksen keskeiset elementit, kuten asiointi sähköisen järjestelmän kautta, yhteispisteviranomaisen neuvonta, sitovien määräaikojen asettaminen lupamennettelykokonaisuudelle sekä hankekehittäjiä ohjaava menettelyasiakirja, ovat kannatettavia. Näistä erityisesti **viranomaisia sitovien käsittelymääräaikojen asettaminen sekä sähköisen asiointin kehittäminen ovat oleellisia ammattimaisten hankekehittäjien kannalta.**

Soveltamisala

Lakiluonnos tarkastelee hankkeita laajasti niiden kokonaisluvituksen näkökulmasta, mikä on perusteltu lähestymistapa aiemmin vallinneen menettely- tai virastokohtaisen tarkastelun sijaan. Lähestymistapa parantaa hallinnon asiakaspalvelua siirtämällä tarkastelua sektorilainsäädännöstä hankkeen lupaprosessiin kokonaisuutena. Tämä kokonaisluvitusrakenteen näkökulma on omiaan tiivistämään viranomaisten yhteistyötä, mikä myös sinällään voi parantaa hallinnon asiakaspalvelua.

Yhteyspiste ja sähköinen asiointi

Taustalla oleva RED II -direktiivi edellyttää, että jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi yhteyspiste, joka neuvoo hakijaa hankkeen luvituksen ajan ja hakijan ei tarvitse koko prosessin aikana olla yhteydessä kuin yhteen yhteyspisteeseen. Direktiivin mukaan hakijan on voitava toimittaa asiakirjat digitaalisessa muodossa. Lakiluonnoksessa on lähtökohtana, että yhteispisteviranomaisen nimeäminen (ELY-keskus) ja sähköisen yhteyspisteen käyttö yhdessä toimeenpanevat direktiivin nämä vaatimukset. **Lakiluonnos nojaa siis vahvasti sähköisen kattavan asiointijärjestelmän käyttöön, mikä on ET:n näkemyksen mukaan erittäin kannatettava lähtökohta.**

Suomessa on jo pitkään kehitetty valtakunnallista kaikki hallinnonalat kattavaa **Luvat ja valvonta -hanketta**, joka mahdollistaisi yhtenäisen digitaalisen palvelualustan viranomaisten, hakijoiden ja muiden sidosryhmien käyttöön. Tämän palvelualustan edelleen kehittäminen on ET:n näkökulmasta erittäin tärkeää. Toimiva sähköinen alusta jo sinällään luo mahdollisuuden luvituksen sujuvoitumiselle. Järjestelmän tulisi olla laajasti käytössä valtion ja kuntien viranomaisilla, yksittäisissä lupamenettelyissä tulee voida hyödyntää kattavasti saatavilla olevaa tietoa (joko yleistä tietoa esim. ympäristön tilasta tai hakijan jo toimittamaa tietoa) ja asian käsittelyvaiheet eri viranomaisissa tulee olla seurattavissa. Erityisen tärkeää on kuitenkin turvata hakijan mahdollisuus asioida ja neuvotella toimivaltaisen viranomaisen kanssa sekä sähköisesti että tarvittaessa muutoin.

Sitovat määräajat ja niihin luettavat menettelyt

ET näkee lakiluonnoksen merkityksellisenä nimenomaan siinä, että luonnoksessa asetetaan sitovat määräajat viranomaiskäsittelylle. Direktiivin täsmällisen sanamuodon mukaan määräajat koskevat vain sähköä tuottavia laitoksia ja lakiluonnoksen rajausta on tehty direktiivin mukaisesti. ET näkee lain täytäntöönpanon rajauksen tältä osin epätarkoituksenmukaiseksi ja **esittää lain korjaamista siten, että määräaikojen piirissä ovat sähköä ja/tai lämpöä tuottavat laitokset.** Lämpöenergian tulee kattaa mm. kaukolämpö, teollisuus- höyry ja jäähdytysenergia. Energiantuotannon laaja mukaan ottaminen on perusteltua direktiivin uusiutuvan energian yleisen lisäämisen tavoitteen kannalta. Lisäksi sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa samantapaisilla laitteilla ja laitoksissa. Lupamenettelyihin liittyvä lainsäädäntöä ei tee eroa sähköä ja lämpöä tuottavien laitosten välillä.

Hankekehittäjän kannalta tärkeää ja oleellista on lisäksi, että määräajan laskenta kattaa lupakokonaisuuden sen sijaan, että määräajat asetettaisiin yksittäiselle menettelylle. Direktiivin ja lakiluonnoksen määräajat, 2 vuotta uudelle hankkeelle ja vuosi muutoshankkeelle, olisivatkin aivan liian pitkiä ja merkityksettömiä yhden menettelyn kannalta. Tärkeää ja perusteltua on, että hakijan ei edellytetä panevan vireille kaikkia menettelyitä samaan aikaan.

Käytännössä asetettujen määräaikojen merkitys jää kuitenkin vähäiseksi sellaisten uusien tuotantolaitoksien kannalta, jotka tarvitsevat usean ratkaisun ja kahden vuoden määräajalla olisi merkitystä. Näin siitä syystä, että määräajan laskentaan eivät kuulu kaavaratkaisut eikä YVA-menettely, jotka ovat käytännössä aikaa vievimmat menettelyt. **ET esittää yksittäistä hanketta käsittelevien kaavaratkaisujen (esim. tuulivoimayleiskaava, asemakaava sekä kaavoitusta koskevat poikkeamispäätökset) ja YVA-menettelyn mukaan ottamista määräajan laskentaan.**

Sääntely ei saa aiheuttaa sitä, että lain soveltamisalaan kuuluvien nykyisin nopeasti annettavien päätösten käsittelyajat pidentyisivät sen seurauksena, että pidempiä käsittelyaikoja lyhennetään. Sääntely ei myöskään saa pidentää lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävien hankkeiden luvitusta. **Kaikkien hankkeiden sujuva käsittely on periaatteellisesti tärkeää toimijoiden yhdenvertaisuuden kannalta.**

Kun määräajat koskevat eri viranomaisten käsittelemää luvituskokonaisuutta, tulee käytännön täytäntöönpanossa huolehtia siitä, että viranomaiset pystyvät tosi-asiassa yhteisesti täyttämään lain vaatimukset.

Päällekkäisyys jo voimassa olevan YM:n yhden luukun lain kanssa

Ympäristöministeriössä valmisteltu ns. yhden luukun laki (764/2019) on tullut voimaan syyskuussa 2020. Lain keskeinen tavoite, eli hankkeiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen ja jouduttaminen, vastaa täysin nyt käsillä olevan lakiluonnoksen tavoitetta. Myös näiden lakien keskeiset periaatteet, kuten koordinointiin nimetty viranomainen ja sähköisen asioinnin hyödyntäminen, ovat vastaavat. Molempien lakien soveltamisalaan kuuluvat hankkeet ja lainsäädännön menettelyt ovat myös osin samoja. Ehdotetun uuden lain piiriin tulevien ja yhden luukun lain piirissä olevien lakien ja lupien päällekkäisyydet ovat siten ilmeiset. ***Lainsäädännön selkeyden vuoksi ET näkee, että lainsäädännön jatkokehittämisessä ja sähköisen asiointijärjestelmän kehittyessä nämä ns. yhden luukun menettelylait tulee yhdistää tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.*** Käsillä olevan lain voimaantulon jälkeen hakijan edellytetään valitsevan hankkeeseen sovellettava menettelylaki; tätä ei voida pitää perusteluna tilanteena. Lakien samankaltaisuuden lisäksi lakeihin sisältyy merkittäviä eroja, joiden merkityksen punnitseminen hankekohtaisesti ei ole perusteltua hakijan eikä viranomaisten kannalta. Esimerkiksi YM:n laissa "yhteensovittavana viranomaisena" toimii toimivaltainen AVI tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen; tässä laissa taas "yhteyspisteviranomaisena" toimii valtakunnallisesti yksi ELY-keskus.

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY